SVENLJUNGA KOMMUN
Ankom: 2022-09-08
Diarienr: BUF-2022-80-3 (615)

Granskning av vuxenutbildningen

Svenljunga kommun

September 2022

Projektledare Jenny Nordqvist

Projektmedarbetare Sara Sommarin

Kvalitetssäkrare Marie Lindblad, Certifierad kommunal revisor

pwc

Revisionsrapport

SVENLJUNGA KOMMUN
Ankom: 2022-09-08
Diarienr: BUF-2022-80-3 (615)

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Svenljunga kommun genomfört en granskning av vuxenutbildningen. Granskningens syfte är att bedöma om barn- och utbildningsnämnden säkerställer en ändamålsenlig vuxenutbildning och om detta sker med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att barn- och utbildningsnämnden **inte** säkerställer en ändamålsenlig vuxenutbildning med tillräcklig intern kontroll.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet “Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor”.

Revisionsfrågor	Bedömning	
1. Genomförs ett ändamålsenligt arbete för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning och för att motivera dem att delta i utbildning?	Delvis	
2. Tillser nämnden att de utbildningar som efterfrågas i kommunen erbjuds?	Nej	
3. Finns rutiner som säkerställer att de sökande som har störst behov av utbildning prioriteras till utbildning samt så att de nya reglerna om urval till utbildning tillämpas?	Nej	
4. Finns ett systematiskt kvalitetsarbete för vuxenutbildningen samt uppföljning av externa utförare som kontinuerligt delges nämnden?	Delvis	
5. Tillser nämnden att adekvata åtgärder vidtas vid behov?	Nej	

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till barn- och utbildningsnämnden:

- Säkerställ att det finns stödjande dokument/arbetssätt som stödjer att de nya reglerna för prioritering och urval till utbildning tillämpas i verksamheten.
- Efterfråga uppföljning och analys avseende de nya reglerna. På detta kan nämnden säkerställa att de nya reglerna efterlevs, vilket blir särskilt angeläget om efterfrågan på utbildning ökar i framtiden.

SVENLJUNGA KOMMUN
Ankom: 2022-09-08
Diarienr: BUF-2022-80-3 (615)

- Säkerställ att medborgarnas behov och efterfrågan av vuxenutbildningen kartläggs systematiskt.
- Säkerställ att dialogtillfällen och formell rapportering till nämnd ger en samlad bild av vuxenutbildningens resultat, förutsättningar och komplexitet, vilket är en förutsättning för att nämnden ska kunna identifiera styrkor och utvecklingsområden inom vuxenutbildningen samt vid behov kunna vidta adekvata åtgärder.

SVENLJUNGA KOMMUN
Ankom: 2022-09-08
Diarienr: BUF-2022-80-3 (615)

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Granskningsresultat	7
Vuxenutbildningens organisation	7
Arbete för att nå ut och motivera till studier	7
Erbjudande av utbildning	9
Prioritering och urval	11
Systematiskt kvalitetsarbete samt uppföljning av externa utförare	12
Adekvata åtgärder vidtas	16
Samlad bedömning	17

Inledning

Bakgrund

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen med syfte bland annat för att komvux i högre grad ska bidra till arbetslivets behov av kompetens och bättre möta vuxnas behov av utbildning i olika skeden av livet. De övergripande målen för utbildningen har utökats så att det framgår att utbildningen även ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning.

Den 1 juli 2021 ändrades skollagen gällande vilka som ska prioriteras till utbildning när det gäller komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå. Samma urvalsregler gäller även inom regionalt yrkesvux. Förändringen innebär att de som har störst behov av utbildning ska prioriteras och de nya reglerna om urval anger i vilken ordning olika grupper av sökande, som alla har ett stort behov av utbildning, ska prioriteras. Urval ska användas om det finns fler behöriga sökande än platser på utbildningen och det därför behöver göras ett urval.

Det finns ett behov av att ge ökad tillgång till yrkesutbildningen för vuxna som inte har kort tidigare utbildning, och därmed inte tidigare prioriterats vid urval, men samtidigt har ett stort behov av en gymnasial yrkesutbildning. Behovet av utbildning kan uppstå i olika skeden i livet, och oavsett om den vuxne har slutfört en gymnasial utbildning eller inte. Genom ändringen av skollagens prioriteringsregel är tanken att möjliggöra för fler grupper än de som har kort tidigare utbildning att ingå i prioriteringsordningen vid urval.

Kommunens revisorer har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det angeläget att göra en granskning inom ovan rubricerat område.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om barn- och utbildningsnämnden säkerställer en ändamålsenlig vuxenutbildning och om detta sker med tillräcklig intern kontroll.

Följande revisionsfrågor används för att svara mot syftet:

1. Genomförs ett ändamålsenligt arbete för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning och för att motivera dem att delta i utbildning?
2. Tillser nämnden att de utbildningar som efterfrågas i kommunen erbjuds?
3. Finns rutiner som säkerställer att de sökande som har störst behov av utbildning prioriteras till utbildning samt så att de nya reglerna om urval till utbildning tillämpas?
4. Finns ett systematiskt kvalitetsarbete för vuxenutbildningen samt uppföljning av externa utförare som kontinuerligt delges nämnden?
5. Tillser nämnden att adekvata åtgärder vidtas vid behov?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

Kommunallagen

- 6 kap. 6 § Styrelsen och övriga nämnder - Uppgifter

Skollagen (2010:800)

- 20 kap: Kommunal vuxenutbildning
- 4 kap: Kvalitet och inflytande

Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning

- För revisionsfråga 1: 20 kap 10 § Skollagen (Hemkommunens ansvar)
- För revisionsfråga 2: 20 kap 11b § Skollagen (Rätt till utbildning även i annan kommun)
- För revisionsfråga 3: 20 kap 2 § Skollagen (Prioritering och mål)
- För revisionsfråga 4: 4 kap 3 § Skollagen (Systematiskt kvalitetsarbete)
- För revisionsfråga 5: 4 kap 7 § Skollagen (Åtgärder vid brister i systematiskt kvalitetsarbete)

Avgränsning

Granskningen avgränsas till barn- och utbildningsnämnden och nämndens ansvar för den kommunala vuxenutbildningen. Granskningen avser i huvudsak läsåret 2021/22.

Metod

Som metod har vi genomfört dokumentanalys, protokollgranskning och intervjuer. Intervjuer har genomförts med:

- Barn och utbildningsnämndens presidium.
- Förvaltningschef för barn- och utbildningsförvaltningen
- Kvalitets- och utvecklingschef
- Rektor för Lärcentrum (vuxenutbildningen)
- Studie- och yrkesvägledare
- Systemförvaltare

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Juridiska förutsättningar

Syftet med vuxenutbildningen är enligt Skollagen (2010:800) att “ge vuxna sådana kunskaper som de behöver för att delta i samhälls- och arbetslivet“ samt att möjliggöra för fortsatta studier. Enligt lagen ska kommunerna tillhandahålla utbildning:

- På grundläggande nivå
- På gymnasial nivå
- Som särskild utbildning på grundläggande nivå
- Som särskild utbildning på gymnasial nivå
- Som svenska för invandrare (SFI)

Utbildningarna på särskild nivå motsvarar de utbildningar som ges i grund- respektive gymnasiesärskolan. Utbildningen i svenska för invandrare syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket och ges på ett språk som eleven behärskar.

En vuxen har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå (20 kap. 11§) från och med andra halvåret då denne fyller 20 år och:

- Är bosatt i landet.
- Saknar sådana kunskaper som normalt uppnås i grundskolan, och
- Har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Lagändring år 2021

Den 1 juli 2021 ändrades skollagen gällande vilka som ska prioriteras till utbildning när det gäller komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå. Förändringen innebär att de som har störst behov av utbildning ska prioriteras och de nya reglerna om urval anger i vilken ordning olika grupper av sökande, som alla har ett stort behov av utbildning, ska prioriteras. Urval ska användas om det finns fler behöriga sökande än platser på utbildningen och det därför behöver göras ett urval.

Granskningsresultat

Vuxenutbildningens organisation

Enligt barn- och utbildningsnämndens reglemente ansvarar nämnden för att verksamheten bedrivs enligt de beslut som fullmäktige fattat (till exempel mål och strategier) och utgör därtill kommunens organ för skolväsendet. Av reglementet framgår att nämnden är ansvarig för vuxenutbildningen, inklusive sfi. Reglementet uppdaterades senast 2020-09-07 §101 av fullmäktige. Barn- och utbildningsförvaltningen verkställer nämndens beslut. Tillhörande nämnden finns även ett arbetsutskott som enligt reglementet bör bereda sådana ärenden som avgörs av nämnden i dess helhet.

Lärcentrum

I Svenljunga kommun bedriver Lärcentrum utbildningar inom vuxenutbildningen, inklusive SFI. Kursstarter sker fem gånger om året, undantaget SFI där antagningen sker löpande. Grundläggande kurser, kurser inom SFI och yrkesutbildning inom vård och omsorg bedrivs enligt intervju i egen regi. Även vissa gymnasiala kurser såsom engelska, matematik och svenska bedrivs i kommunens regi. Vidare erbjuder Lärcentrum distanskurser genom NTI-skolan[1] som kompletterar de kurser som drivs i egen regi. Lärcentrum har även ett samarbete med andra kommuners vuxenutbildningar i Sjuhäradsområdet. Samarbetet benämns som BRvux[2] (Boråsregionens vuxenutbildning) och möjliggör enligt intervju att kommuninvånarna har ett större utbud av utbildningar. Alla personer som är folkbokförda i någon av samarbetskommunerna kan ansöka om kurser och utbildningarna som bedrivs på plats i de olika kommunerna.

Politiska mål avseende vuxenutbildningen

Kommunfullmäktiges *Verksamhetsplan 2022-2024,* som är antagen 2021-11-29 (§§ 140-142) innehåller tio mål för kommunen för år 2022. Ett av målen, *Barn och ungdomar ska ha förutsättningar för fortsatta studier och god sysselsättning/arbete*, är relevant för granskningen. I målbeskrivningen tydliggörs särskilt att målet omfattar unga vuxna (upp till 30 år). De fastställda målsättningarna återfinns i barn- och utbildningsnämndens *Verksamhetsplan 2022-2024*, antagen 2021-12-07 §102, i vilken det framhålls att verksamheten ska sträva mot en hög måluppfyllelse för barn samt elever och studerande samt att individens behov ska vara i centrum och styra planeringen i undervisningen.

Arbete för att nå ut och motivera till studier

Revisionsfråga 1: Genomförs ett aktivt arbete för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning och för att motivera dem att delta i utbildning?

20 kap 10 § Skollagen: Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 11 eller 11a § har

[1] Mer information finns på: https://nti.se/om-nti-skolan/.
[2] Mer information finns på: https://brvux.se/om-brvux/-.

rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå eller i särskild utbildning på grundläggande nivå och som önskar det, också får delta i sådan utbildning. Varje kommun ska aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå eller i särskild utbildning på grundläggande nivå och för att motivera dem att delta i sådan utbildning. Lag (2020:446).

Iakttagelser

Styrande och stödjande dokument

Vi har efterfrågat dokumenterade riktlinjer, rutiner och arbetssätt för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning och för att motivera dem att delta i utbildning. Följande dokument har inkommit:

- *Riktlinjer/rutiner/arbetssätt för att nå individer med rätt att delta i utbildning*
- *Riktlinjer/rutiner/arbetssätt för att motivera individer att delta i utbildning*

Vid faktagranskning framkommer att dessa dokument är framtagna av rektor med anledning av revisionens granskning för att beskriva rutiner och arbetssätt. Dokumenten är odaterade.

Dokumenten innehåller en beskrivning av arbetssätt på en övergripande nivå utan närmare beskrivningar av praktiska tillvägagångssätt. Det anges bland annat att vuxenutbildningens utbud och förutsättningar för att studera framgår på kommunens hemsida samt att viss uppsökande verksamhet sker, bland annat genom aktiviteter på kommunbiblioteket. Vilka aktiviteter som dokumentet syftar på anges inte.

Intervjusvar

Vid intervjuer med rektor samt med förvaltningsledning lyfts exempel på arbete/insatser för att nå de som har rätt till utbildning. Det framgår att vissa marknadsföringsinsatser genomförs, till exempel på biblioteket samt genom annonsering i lokaltidningen Svenljunga Tranemo Tidning och i sociala medier. Därtill synliggörs kommunens utbud av utbildningar via BRvux hemsida. Vid intervjuer ges även flera exempel på förutsättningar som ses som positiva i arbetet med att överblicka och nå ut till målgruppen, däribland kommunens storlek (att den är relativt liten) samt att det kommunala aktivitetsansvaret[3] rent organisatoriskt ligger under nämnden. Därtill lyfts att det finns ett välfungerande samarbete med arbetsmarknadsenheten. Enheten, som bedrivs tillsammans med Tranemo kommun, arbetar mot personer som är 15-64 år i behov av arbetsmarknadsinsatser.

Vid intervjuer med rektor samt med förvaltningsledning lyfts exempel på arbete/insatser för att motivera till studier, till exempel lyfts att kursstarter, som sker fem gånger per år, har en motiverande effekt eftersom det innebär att presumtiva elever snabbt kan påbörja sina studier. Därtill bedriver Vård- och omsorgscollege Sjuhärad (som Lärcentrum är en del av) ett arbete för att nå undersköterskor och för anställda inom

[3] https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/organisera-for-fortsatta-studier-och-arbetsliv/kommunernas-aktivitetsansvar--for-ungdomar

socialförvaltningen finns det så kallade Äldreomsorgslyftet[4]. Projektet Nytänk[5] vänder sig till utrikesfödda som är i behov av att utveckla det svenska språket, som står långt från arbetsmarknaden samt är i behov av stöd gällande fysisk eller psykisk ohälsa. Inom ramen för projektet bedrivs undervisning i svenska som andraspråk, matematik, hälsa och språkpraktik med handledning.

Vid intervjuer med nämndens presidium beskrivs att studie- och yrkesvägledare har en nyckelroll i arbetet med att nå ut med information om vuxenutbildningen och att motivera till studier.

Bedömning
Genomförs ett ändamålsenligt arbete för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning och för att motivera dem att delta i utbildning?

Delvis.

Vår bedömning grundar sig på att det pågår ett arbete med att nå de vuxna som har rätt att delta i utbildning och att motivera dem att delta i utbildning. Vi har dock inte kunnat verifiera att arbetet för att nå de vuxna som har rätt att delta i utbildning och att motivera dem till studier är strukturerat och systematiskt. Det saknas dokumenterade rutiner som tydliggör processer och arbetssätt för att nå ut och motivera till studier.

Erbjudande av utbildning

Revisionsfråga 2: Tillser nämnden att de utbildningar som efterfrågas i kommunen erbjuds?

20 kap 11b § Skollagen: Den som har rätt att delta i utbildning enligt 11 eller 11a har rätt att delta i sådan utbildning även i en annan kommun än hemkommunen, om utbildningen tillhandahålls där. Lag (2020:446).

Iakttagelser
Styrande och stödjande dokument

Barn- och utbildningsnämndens delegationsordning antogs av nämnden 2022-05-01 (§ 51). I ett avsnitt behandlas vuxenutbildningen och där framgår att rektor för vuxenutbildningen är delegat till samtliga ärenden, varav ett ärende har bäring på revisionsfrågan: *Beslut om vilka nationella kurser som ska ges*.

[4] Äldreomsorgslyftet finansieras genom statsbidrag och syftar till att stärka kompetensen inom vård och omsorg genom att ge personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid. https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/kommuner/aldreomsorgslyftet/ (2022-06-21)
[5] Om projektet: https://www.svenljunga.se/naringsliv--arbete/arbetsmarknad/insatser-for-arbetssokande

Vi har efterfrågat dokumenterade riktlinjer, rutiner och arbetssätt för att undersöka/kartlägga efterfrågan av utbildning. Följande dokument har inkommit:

- *Riktlinjer/rutiner/arbetssätt för att undersöka/kartlägga efterfrågan av utbildning*

Dokumentet är odaterat och det framgår inte vilken status det är på dokumentet, det vill säga om det är fastställt av nämnd eller en tjänsteperson. Det framgår inte heller vilken giltighetstid dokumentet har. Som beskrivits i revisionsfråga 1 framkommer att dokumentet är framtaget av rektor med anledning av revisionsgranskningen. Styrdokumentet har inte behandlats av nämnd eller tjänstepersoner. Dokumentet innehåller en beskrivning av arbetssätt på en övergripande nivå utan närmare beskrivningar av praktiska tillvägagångssätt. Det anges bland annat att vuxenutbildningen samverkar med kommunerna i Sjuhäradsbygden inom BRvux. Vidare konstateras att samverkan sker med externa aktörer såsom andra kommuner och Arbetsförmedlingen. Rutinen innehåller inte någon styrning i form av principer eller riktmärken för när utbildning kan eller ska erbjudas i egen regi.

Intervjusvar

Som framgår av revisionsfråga 1, samverkar Lärcentrum med BRvux och enligt de intervjuade sker en regional kartläggning av vilka utbildningar som efterfrågas genom denna samverkan. Som ett komplement till den regionala kartläggningen, fångas det lokala behovet upp genom ett kommunalt kompetensråd som syftar till att initiera och stötta utvecklingsarbete. Som exempel framhålls den kommande batterifabriken i kommunen och att lärdomar dragits från batterifabriken i Skellefteå gällande eventuell risk för undanträngningseffekter. Det lyfts som viktigt att det finns tillräckligt med personal inom barnomsorgen och att vuxenutbildningen har en beredskap för ett ökat söktryck om existerande företag behöver minska sin personalstyrka och det därmed uppstår ett behov av utbildning/omskolning.

Vid intervjuer beskrivs att det i nuläget finns goda möjligheter till jobb i kommunen, vilket medför att trycket på en studieplats inom vuxenutbildningen inte är så högt och att de som söker en utbildning oftast blir antagna. Det framgår även att kommunen inte har några fastställda principer kopplat till kursutbud, såsom en minimigräns gällande antal elever. Eftersom kommunen erbjuder flertalet kurser på distans skapar det en flexibilitet avseende antalet elever.

Vid intervjuer beskrivs att de som i första hand söker sig till vuxenutbildningen är de som står långt ifrån arbetsmarknaden och/eller lider av psykisk ohälsa. Det ges en samstämmig bild att det finns en utvecklingspotential gällande egna systematiska kartläggningar av efterfrågan av utbildning och att nå de personer som står längst från arbetsmarknaden.

Bedömning

Tillser nämnden att de utbildningar som efterfrågas i kommunen erbjuds?

Nej

Vår bedömning grundar sig på att det inte görs några systematiska kartläggningar av medborgares efterfrågan av utbildning och vi ser positivt på att kommunen har identifierat ett behov av att arbeta mer systematiskt med att kartlägga efterfrågan och att

nå de personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Likt föregående revisionsfråga saknas det dokumenterade rutiner som tydliggör processer och arbetssätt för att erbjuda utbildning med utgångspunkt i medborgares efterfrågan. Vi noterar att det finns ett arbete med att kartlägga arbetsmarknadens behov av utbildning på regional och lokal nivå.

Prioritering och urval

Revisionsfråga 3: Finns rutiner som säkerställer att de sökande som har störst behov av utbildning prioriteras till utbildning samt så att de nya reglerna om urval till utbildning tillämpas?

Enligt skollagen (2010:800) 20 kap. 2 § ska de som har störst behov av utbildning prioriteras gällande kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Iakttagelser

Styrande och stödjande dokument

Som beskrivs i revisionsfråga 2, framgår av delegationsordningen att rektor är delegat för ärenden kring vuxenutbildningen. Ärenden som har bäring på revisionsfrågan är: *Mottagande och antagande av elev inom vuxenutbildningen* samt *Besluta om upphörande av utbildning samt att på nytt bereda en elevs utbildning inom vuxenutbildningen*.

Vi har efterfrågat dokumenterade riktlinjer, rutiner och arbetssätt avseende arbetet med prioritering av sökande samt urval till utbildning. Följande dokument har inkommit:

- *Riktlinjer/rutiner/arbetssätt avseende prioritering av sökande samt urval till utbildning*

Likt tidigare beskrivna dokument, är även detta dokument odaterat och det framgår inte vilken status det är på dokumentet, det vill säga om det är fastställt av nämnd eller en tjänsteperson. Det framgår inte heller vilken giltighetstid dokumentet har. Som beskrivits i revisionsfråga 1 framkommer att dokumentet är framtaget av rektor med anledning av revisionsgranskningen. Styrdokumentet har inte behandlats av nämnd eller tjänstepersoner. Dokumentet innehåller en beskrivning av arbetssätt på en övergripande nivå utan närmare beskrivningar av praktiska tillvägagångssätt.

Av dokumentet framgår att alla ansökningar ska gå via studie- och yrkesvägledare som gör en bedömning utifrån lagstiftningens krav. Rektor tar det slutliga beslutet huruvida en elev blir antagen. Avslag ska i princip enbart göras vid bedömningen att inget av de grundläggande kraven avseende rätten att delta i vuxenutbildningen är uppfyllt (se “Juridiska förutsättningar”). Om det finns särskilda skäl att ändå anta en elev kan undantag göras och i så fall beslutas detta av rektor.

Intervjusvar

Vid intervjuer beskrivs att förvaltning och nämnd deltog i en konferens arrangerad av Skolverket under våren 2021 då information gavs om den kommande förändringen. Det verifieras att det i nuläget inte finns några dokumenterade rutiner kopplat till

prioriteringsordning vid antagning, utöver ovan nämnda. Det beskrivs även att söktrycket på vuxenutbildningen är förhållandevis lågt i nuläget, men att detta kan komma att svänga i framtiden.

Vid intervjuer verifieras den hantering av ansökningar som beskrivs i inkommet dokument. Därtill beskrivs att ansökan om vuxenutbildning sker digitalt via kommunens hemsida.

Det har inte framkommit att det har genomförts eller planeras att genomföras några kontroller för att säkerställa efterlevnad av de nya reglerna kopplat till urval och prioritering.

Bedömning
Finns rutiner som säkerställer att de sökande som har störst behov av utbildning prioriteras till utbildning samt så att de nya reglerna om urval till utbildning tillämpas?

Nej.

Vår bedömning baseras, likt föregående revisionsfrågor, på att det saknas dokumenterade rutiner som tydliggör processer och arbetssätt kring urval och prioritering. Bedömningen baseras därtill på att det inte finns några systematiska kontroller av efterlevnaden av de nya reglerna. Vi ser positivt på att förvaltning och nämnd skapade sig en grundläggande förståelse för förändringarna innan de trädde i kraft.

Systematiskt kvalitetsarbete samt uppföljning av externa utförare

Revisionsfråga 4: Finns ett systematiskt kvalitetsarbete för vuxenutbildningen samt uppföljning av externa utförare som kontinuerligt delges nämnden?

Enligt skollagen 4 kap. 3 - 5 § i Skollagen (2010:800) ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Utbildningen ska riktas mot att uppfylla de nationella målen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Av Skolverkets Allmänna råd med kommentarer framgår att huvudmannen bör samla in och sammanställa resultaten för alla verksamheter tillsammans med underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen.

Iakttagelser

Struktur för systematiskt kvalitetsarbete

I Svenljunga kommun finns en upprättad plan för det systematiska kvalitetsarbetet år 2022. Planen är behandlad av barn- och utbildningsnämnden och beslutades vid sammanträdet 2022-02-01 (§ 4). Vid en översiktlig protokollgranskning noteras att nämnden reviderar planen på årsbasis. I planen för år 2022 ges en övergripande bild av det systematiska kvalitetsarbetet, bland annat tydliggörs huvudmannens ansvar, de nationella målen och dokumentationskraven. Därtill redogörs för barn- och utbildningsnämndens mål, olika arbetsgrupper i kommunen samt ett årshjul för kvalitetsarbete på huvudmannanivå. Exempel på arbetsgrupper som nämns är:

- *Dialogmöten med nämnd* - Nämnd och förvaltning genomför två kvalitetsdialoger årligen. Från förvaltningen deltar samtliga rektorer samt utvecklingsledare och förvaltningschef. Höstens kvalitetsdialog har fokus på resultat och nulägesanalyser med syfte att i dialog ta fram förslag till prioriterade områden samt mål och målbilder till verksamhetsplanen. Vårens dialog har fokus på internkontroll.
- *Skolanalysgrupp* - Syftet med gruppen är bland annat att analysera och diskutera strategiska frågor som nämndens verksamheter samt att regelbundet följa upp resultat och kvalitetsfrågor. Gruppen består av nämndens arbetsutskott, skolchef, verksamhetschef för kvalitets- och utvecklingsenheten samt representanter för förvaltningens ledningsgrupp. Gruppen träffas fyra-sex gånger per år i anslutning till barn- och utbildningsnämndens möten.
- *Förvaltningens ledningsgrupp* träffas en gång i månaden med syfte att följa upp olika kvalitetsaspekter samt att utveckla gemensamma rutiner och riktlinjer för att säkerställa en likvärdig utbildning. Gruppen består av rektorer i förskola och skola, chef för elevhälsan, chef för kulturskolan, kvalitets- och utvecklingschef och leds av skolchef.

Inom ramen för kvalitetsarbetet dokumenteras uppföljningar i form av en årlig kvalitetsrapport på enhetsnivå, en årlig kvalitetsrapport på huvudmannanivå samt delårs- och årsrapport (på huvudmannanivå).

Vid intervjuer beskrivs att dialogen mellan nämnd och förvaltning upplevs vara god och vid sakgranskning lyfts att skolanalysgruppen har träffats tre gånger under våren 2022. Vid intervju med nämndens presidium beskrivs dock att återrapporteringen avseende vuxenutbildningen behöver stärkas .

Struktur för uppföljning av externa utförare

Av inkommen dokumentation, benämnt *Uppföljning av externa utförare* (odaterat), framgår att kommunen har upphandlat distansutbildningar genom NTI-skolan och att uppföljning sker regelbundet via NTI-skolans lärplattform. Vidare anges att NTI-skolans årliga rapporter ska följas upp i det systematiska kvalitetsarbetet och att regelbunden kontakt mellan skolledningen och vuxenutbildningen sker. Det anges att BRvux är ansvarig för uppföljning av utbildningsanordnare inom BRvux. Huruvida det upprättade dokumentet är politiskt behandlat framgår inte.

Vid intervjuer beskrivs att dokumentation innehållande resultat, såsom elevers progression och lärares bedömningar, samt analys tillhandahålls av NTI-skolan. Det är rektor för vuxenutbildningen som är mottagare av dokumentationen och rektor sammanställer underlaget i vuxenutbildningens kvalitetsrapport (på enhetsnivå).

Dokumenterade uppföljningar och analyser

Vi har efterfrågat dokumenterade uppföljningar och analyser av resultat och förutsättningar i vuxenutbildningen på enhetsnivå och på huvudmannanivå.

På enhetsnivå har *Kvalitetsrapport - Lärcentrum* (daterad juni 2021) inkommit. Den innehåller en uppföljning och analys av verksamhetens förutsättningar, normer och värden samt kunskapsresultat. Verksamhetens förutsättningar omfattar bland annat lärarbehörighet och organisatoriska förutsättningar. I avsnittet om kunskapsresultat

redovisas bland annat andel elever som gör avbrott och andel elever som får godkänt betyg. I redovisningen framgår statistik för NTI-skolan. Läsårets resultat sammanfattas i en analys där prioriterade utvecklingsområden framgår. Exempel på utvecklings-områden inom SFI är att följa upp placering oftare för att uppmärksamma felplaceringar och elever som har bristande progression samt att öka och utveckla samverkan med Individ- och familjeomsorgen, arbetsmarknadsenheten och Arbetsförmedlingen för att möjliggöra alternativa aktiviteter för elever med låg progression på SFI. Exempel på utvecklingsområden för övriga delar av vuxenutbildningen är formativ undervisning för ökad återkoppling till eleverna, minskat antal avbrott samt att vidareutveckla flexibla studiealternativ genom distans-, närdistans-, deldistans och fjärrundervisning med stöd av tillgängliga digitala resurser.

På huvudmannanivå har *Kvalitetsuppföljning läsåret 2020/2021* (daterad september 2021) inkommit. Rapporten innehåller en beskrivning av Lärcentrum samt en tabell över antal elever respektive antal avbrott per del av vuxenutbildningen. I tillägg innehåller rapporten information om tillgång till behöriga lärare redovisat för vuxenutbildning inklusive respektive exklusive SFI. Lärcentrums siffror jämförs med riket. En tydlig analys av vuxenutbildningens resultat och förutsättningar framgår inte i rapporten.

Utöver *Kvalitetsuppföljning läsåret 2020/2021*, har dokumentet *Prioriterade utvecklingsområden läsåret 2021/2022 Vuxenutbildningen* inkommit. I dokumentet anges att målet är *Ökad måluppfyllelse och genomströmning inom vuxenutbildningen och SFI* samt målkriterier/målbild för juni 2022 är *Ökad andel satta betyg* samt *Färre elever som avbryter sina studier*. Vid faktagranskning framgår att dokumentet har tagits fram för att förtydliga vilka utvecklingsområden som identifierades inom ramen för kvalitetsuppföljningen läsåret 2020/21.

Av *Verksamhetsplan 2022-2024* (daterad december 2021) framgår att vuxenutbildningen ingår i nämndens uppdrag. Utöver det innehåller planen ingen uppföljning, analys, identifierade utvecklingsområden eller planerade insatser avseende vuxenutbildningen. Dokumentet *Årsbokslut 2021* (daterad mars 2022) innehåller en ekonomisk uppföljning av vuxenutbildningen. Några resultat eller förutsättningar rörande verksamheten ingår ej i årsbokslutet.

Vid intervjuer ges exempel på prioriterade utvecklingsområden inom vuxenutbildningen, såsom den förhållandevis höga andel avbrott och låga genomströmningen av elever inom främst SFI. En bakomliggande faktor som tros ha försvårat läget för eleverna - i synnerhet under pandemin - är den ofta bristande kunskapsnivån gällande användandet av digitala verktyg. Om en elev inte kan starta en dator, kan denne heller inte tillgodogöra sig utbildningen på distans, förklaras det. Inom vuxenutbildningen överlag tros även avbrott till viss del förklaras av en god arbetsmarknad som innebär att elever ibland får ett arbete innan kursen/utbildningen har avslutats. I intervju med nämndens presidium lyfts även tillgången till behöriga lärare som ett utvecklingsområde inom vuxenutbildningen.

Återrapportering till nämnd

Vid genomgång av nämndens protokoll från och med januari 2021 till och med juni 2022 framgår att följande rapportering har gjorts med bäring på kvalitet, resultat och förutsättningar i vuxenutbildningen:

- **2021-03-02 §18. Årsredovisning 2020.** I rapporten framgår att utbildningen på Lärcentrum till stor del bedrivits på distans och att utvärderingar visat att vissa elever haft en försämrad progression. Den bakomliggande anledningen tros till stor del vara en låg studievana vilket medfört ett behov av handledning och traditionell undervisning.
- **2021-03-30 §29. Kvalitetsdialog 2021**.
- **2021-05-11 §44** & **2021-09-28 § 80. Delårsrapport per april och augusti.** I båda rapporterna framgår att eleverna har varvat distans- och närundervisning.
- **2021-09-07 §65. Kvalitetsdialog 2021**.
- **2021-09-28 § 80. Kvalitetsuppföljning läsåret 2020/2021.** Rapporten behandlades av nämnden samtidigt som delårsrapporten per augusti. I den dokumenterade uppföljningen ges en övergripande beskrivning av Lärcentrums verksamhet under det gångna läsåret. Bland annat redogörs för de kurser som bedrivits, elevfördelningen mellan olika kurser samt lärarnas pedagogiska högskoleutbildning. Under läsåret har flest elever studerat genom en NTI-kurs (495 st) medan flest avbrott har skett av elever som studerar SFI procentuellt sett (cirka 35 procent). Andelen lärare inom SFI med pedagogisk högskoleexamen skiljer sig förhållandevis mycket gentemot rikssnittet: 37,5 procent gentemot 79,6 procent.
- **2022-02-01 §4. Information** - Uppföljning av barns och elevers kunskaper år 2022, del av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete (muntlig rapportering).
- **2022-03-01 §21. Årsbokslut 2021.** I likhet med delårsrapporterna beskrivs att eleverna på Lärcentrum har varvat närundervisning med distansundervisning.
- **2022-03-29 §30. Kvalitetsdialog**.
- **2022-05-10 §36. Återrapportering kring uppdraget som kontaktpersoner ute i verksamheterna** (muntlig rapportering). Det framkommer att en ledamot genomfört ett besök på Lärcentrum och att denne återrapporterar till resterande nämnd.

Av ärendebeskrivningarna kopplat till kvalitetsdialoger och elevers kunskaper sammanfattas ärendena kortfattat och övergripande. Av sammanfattningarna är det inte möjligt att urskilja vilka delar som avser vuxenutbildningen.

Bedömning
Finns ett systematiskt kvalitetsarbete för vuxenutbildningen samt uppföljning av externa utförare som kontinuerligt delges nämnden?

Delvis.

Bedömningen baseras på att det finns en struktur för att systematiskt följa upp och analysera vuxenutbildningens resultat och förutsättningar. Bedömningen baseras även på att strukturen som sådan utvärderas årligen samt att kvalitetsarbetet på huvudmannanivå dokumenteras. Vidare baseras bedömningen på att strukturen för kvalitetsarbete även omfattar uppföljning av externa utförare.

Upprättad dokumentation på enhetsnivå ger en samlad bild av vuxenutbildningens resultat och förutsättningar. Dokumentationen på huvudmannanivå (som har redovisats) saknar däremot en tydlig analys av vuxenutbildningens resultat och förutsättningar. Vi

noterar att upprättad dokumentation och återrapportering till nämnd inte innehåller någon information om arbetet med att nå ut och motivera till studier (revisionsfråga 1), erbjudande om utbildning i förhållande till efterfrågan (revisionsfråga 2) och/eller efterlevnad och effekter av lag/regelförändringen den 1 juli 2021 (revisionsfråga 3).

Vår bedömning är därför att rapporteringen inte fullt ut ger nämnden en samlad bild av vuxenutbildningens resultat och förutsättningar. Det medför att det inte är möjligt för nämnden att på ett ändamålsenligt sätt identifiera styrkor och utvecklingsområden inom vuxenutbildningen.

Vidtagna åtgärder

Revisionsfråga 5: Tillser nämnden att adekvata åtgärder vidtas vid behov?

4 kap 7 § Skollagen: Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Iakttagelser

Vi har efterfrågat underlag som beskriver åtgärder som har genomförts efter beslut från nämnd eller förvaltning med syfte att utveckla vuxenutbildningen. De dokument på enhets- och huvudmannanivå som har inkommit innehåller inte någon information om konkreta åtgärder som nämnden eller förvaltningen har vidtagit eller planerar att vidta med syfte att utveckla resultat och förutsättningar i vuxenutbildningen.

Som beskrivits i revisionsfråga 4, har en genomgång av barn- och utbildningsnämndens protokoll genomförts för perioden januari 2021 till och med maj 2022. Vid denna genomgång noteras inga konkreta åtgärder som har vidtagits av nämnden eller förvaltningen med syfte att utveckla resultat och förutsättningar i vuxenutbildningen.

Vid intervjuer ges en samstämmig bild att nämnden inte har fattat några beslut om konkreta åtgärder under den period som granskningen omfattar. Samtidigt framhålls att förvaltningens arbete är aktivt och att förvaltningen ger konkreta förslag och tar fram underlag för nämnden att ta ställning till. Som exempel lyfts att förvaltningen har föreslagit en starkare samverkan med arbetsmarknadsenheten samt att samverkan med BRvux har utökats med anledning av etableringen av en ny batterifabrik.

Bedömning

Tillser nämnden att adekvata åtgärder vidtas vid behov?

Nej.

Bedömningen baseras på att nämnden inte har vidtagit åtgärder rörande vuxenutbildningens verksamhet. Vår bedömning baseras även på att den dokumenterade uppföljning och analys som når nämnden inte fullt ut ger nämnden en samlad bild av vuxenutbildningens resultat och förutsättningar, vilket framgår av revisionsfråga 4. En sådan bild är nödvändig för att kunna säkerställa att adekvata åtgärder vidtas.

SVENLJUNGA KOMMUN
Ankom: 2022-09-08
Diarienr: BUF-2022-80-3 (615)

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Svenljunga kommun genomfört en granskning av vuxenutbildningen. Granskningens syfte är att bedöma om barn- och utbildningsnämnden säkerställer en ändamålsenlig vuxenutbildning och om detta sker med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att barn- och utbildningsnämnden **inte** säkerställer en ändamålsenlig vuxenutbildning med tillräcklig intern kontroll.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Genomförs ett ändamålsenligt arbete för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning och för att motivera dem att delta i utbildning?	**Delvis** Bedömningen grundar sig på att det pågår ett arbete med att nå de vuxna som har rätt att delta i utbildning och att motivera dem att delta i utbildning. Vi har dock inte kunnat verifiera att arbetet för att nå de vuxna som har rätt att delta i utbildning och att motivera dem till studier är strukturerat och systematiskt. Det saknas dokumenterade rutiner som tydliggör processer och arbetssätt för att nå ut och motivera till studier.	
2. Tillser nämnden att de utbildningar som efterfrågas i kommunen erbjuds?	**Nej** Bedömningen grundar sig bland annat på att det inte görs några systematiska kartläggningar av medborgares efterfrågan av utbildning och vi ser positivt på att kommunen har identifierat ett behov av att arbeta mer systematiskt med att kartlägga efterfrågan och att nå de personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.	

3. Finns rutiner som säkerställer att de sökande som har störst behov av utbildning prioriteras till utbildning samt så att de nya reglerna om urval till utbildning tillämpas?	**Nej** Bedömningen baseras på att det saknas dokumenterade rutiner som tydliggör processer och arbetssätt kring urval och prioritering samt att det inte finns några systematiska kontroller av efterlevnaden av de nya reglerna.	
4. Finns ett systematiskt kvalitetsarbete för vuxenutbildningen samt uppföljning av externa utförare som kontinuerligt delges nämnden?	**Delvis** Bedömningen baseras bland annat på att det finns en struktur för att systematiskt följa upp och analysera vuxenutbildningens resultat och förutsättningar, men att rapporteringen inte fullt ut ger nämnden en samlad bild av vuxenutbildningens resultat och förutsättningar.	
5. Tillser nämnden att adekvata åtgärder vidtas vid behov?	**Nej** Bedömningen baseras bland annat på att nämnden inte har vidtagit åtgärder rörande vuxenutbildningens verksamhet.	

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till barn- och utbildningsnämnden:

- Säkerställ att det finns stödjande dokument/arbetssätt som stödjer att de nya reglerna för prioritering och urval till utbildning tillämpas i verksamheten.
- Efterfråga uppföljning och analys avseende de nya reglerna. På detta kan nämnden säkerställa att de nya reglerna efterlevs, vilket blir särskilt angeläget om efterfrågan på utbildning ökar i framtiden.
- Säkerställ att medborgarnas behov och efterfrågan av vuxenutbildningen kartläggs systematiskt.
- Säkerställ att dialogtillfällen och formell rapportering till nämnd ger en samlad bild av vuxenutbildningens resultat, förutsättningar och komplexitet, vilket är en förutsättning för att nämnden ska kunna identifiera styrkor och utvecklingsområden inom vuxenutbildningen samt vid behov kunna vidta adekvata åtgärder.

SVENLJUNGA KOMMUN
Ankom: 2022-09-08
Diarienr: BUF-2022-80-3 (615)

2022-09-06

Carl-Magnus Stenehav	Jenny Nordqvist
Uppdragsledare	*Projektledare*

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Svenljunga kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2022-03-22. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.